

HIMA GABRIELLA

Kosztolányi és az egzisztenciális regény

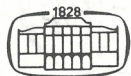
(Kosztolányi regényeinek
poétikai vizsgálata)

1

15

(28-61 : Haldé)

168 : EK műfaja

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1992

Tartalom

Bevezetés	7
I. Eszmetörténeti és tipológiai kérdések	13
1. Bölcséleti hatások a századelő magyar szellemi életében	14
2. Az egzisztencializmus irányába orientáló hatások Kosztolányi pályáján	22
3. A magyar irodalmi hagyományok szerepe Kosztolányi eszmei tájékozódásában és művészi gondolkodásának alakulásában	42
II. Kosztolányi regényeinek poétikai vizsgálata	51
1. Műnemváltás Kosztolányi életművében és a húszas évek magyar irodalmában	51
2. Műfajelméleti és módszertani megjegyzések	57
3. Az „elhibázott regénykísérlet”	60
4. A korlátok nélküli egzisztencia katasztrófája	65
A <i>Nero</i> történetisége	65
A cselekményt szervező pszichológiai logika	68
A kor értelmiségijének dilemmája	70
A művészet megváltó hatalma	72
A <i>Nero</i> erkölcsrajzi rétege	73
Az erkölcsrajz regénybe fordulása: a három költő	74
A költő halhatatlansága	77
Az ambíció ámokfutása	78
Kísérlet a történelem epikai átértelmezésére	80
A költő drámája	83
Szellem és hatalom párharca	84

Véres költészet	85
Tragikum és írói attitűd	87
A parabolától az egzisztenciális regényig	90
5. A „rút kiskacsa”-motívum regényszűzsében	91
A hősök gesztusainak és metaverbális jelzéseinek szemantikai értéke	95
A térelemek funkciója és jelentése a modellben	97
Az idő- és térkezelés összefüggése a narrációs technikával	101
Az előtörténet mint a hős pszichológiai mozgásának komponense	102
Pacsirta levele az apa interpretációjában	104
A levél funkciója a két cselekményszál összekapcsolásában	106
A felismerés	108
A téridő egységének helyreállítása	109
A kirekesztettség-jelkép általánosító jelentése	111
6. Az idill szétporladása	113
Az elbeszélés idejének és modusának összefüggése	114
A térelemek poétikája és a szimbolikus rímrendszer	118
Líraiság és metaforikus szerkezet	120
A regényi személyiség transzformációja	123
A társadalmi mikro- és makrostruktúra	127
A „jóember” helye és a „jóság” értéke a világban	131
Az <i>Aranysárkány</i> tragikus pátosza	136
7. A sorsregénytől a példázatig	137
Az előkészítés funkciója a szerkezetben	140
Idő és tér mint a személyiségábrázolás eszköze	142
A szeretetvágy csapdája	145
A nyelvi ábrázolás határai	148
A testi „elszólások” informatív értéke	151
A tett konzekvenciái a regény világában	156
Történelemszemlélet	158
A moviszteri példa értéke	160
8. A regényműfaj átalakulása	164
Regény és erkölcsrajz	165
Az <i>Esti Kornél</i> műfaja	168
Utószó	173

